SARAWAK

EXPLORACIONS GEOGRAFIA

DIARI INÈDIT DE L'EXPEDICIÓ BIOESPELEOLÒGICA MARROC 1972

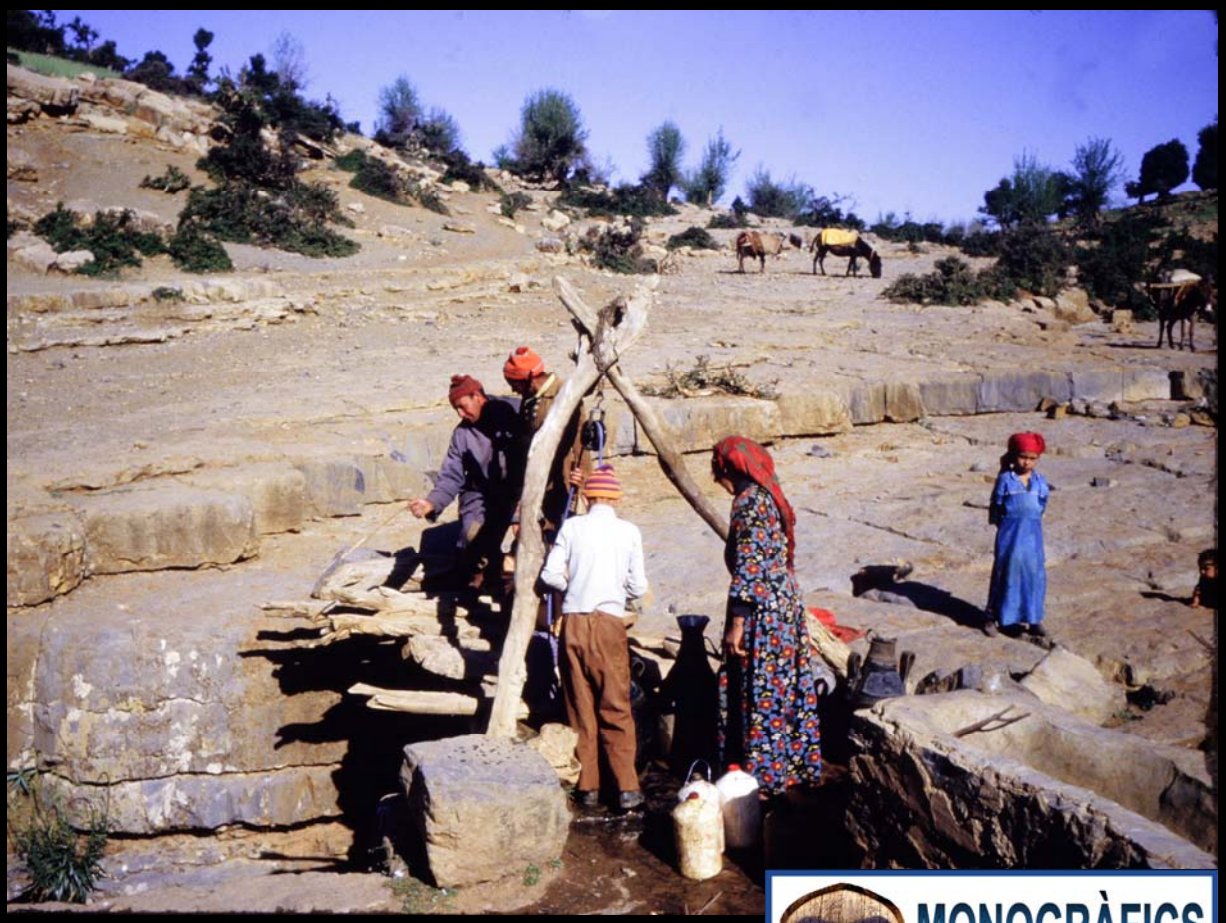

MONOGRÀFICS SARAWAK

16-2018

INTRODUCCIÓ

Fa un temps, l'Oleguer Escolà em va facilitar el diari de l'expedició al Marroc 1972, organitzada pel Museu de Ciències Naturals de Barcelona.

Es tracta d'una expedició de la qual se n'ha parlat molt poc i mai en detall. És precisament per la importància dels components de la sortida, la finalitat científica de l'activitat i el país de destí, que hem cregut convenient divulgar-la.

La campanya, que es va dur a terme durant els mesos d'agost i setembre, la formaven el Dr. Francesc Español, Oleguer Escolà, Isidre G. Urgellés, Carles Ribera i Dolors Romero.

Els tres primers viatjaven amb el vehicle de l'Español, un Renault 4L, i en Carles i la Dolors -que sortirien més tard de Barcelona- amb el seu cotxe, un Diane-6. Tots es retrobarien a Algesires tres dies desprès d'haver arribat el primer grup.

Si volguéssim treure alguna conclusió dels resultats de l'expedició, podríem dir que no fou precisament un èxit en el camp entomològic, ja que només van poder capturar una de les cinc espècies de coleòpters subterranis que eren l'objectiu d'aquest viatge.

Això ja passa sovint. Moltes d'aquestes espècies són extremadament escasses. Per exemple, a les cavitats de la zona d'Aït Mehammed, de quatre espècies que són endèmiques de la zona (fins ara), de dues d'elles només se'n coneix un exemplar; d'una, quatre, i de la quarta, dos. I això després de molts anys de fer-hi expedicions. Concretament des de l'any 1966!

Publiquem, dins la col·lecció *Monogràfics Sarawak,* el diari resumit de l'Oleguer amb les activitats i dades més significatives.

Lluís Auroux i Poblador.
Associació Catalana de Bioespeleologia.
Barcelona, 15 d'octubre de 2018.

Portada: iri Bouilamane (iri Subils-Godoy).
Expedició ERE 1984 Foto: Toni Nubiola.

DIARI INÈDIT DE L'EXPEDICIÓ BIOESPELEOLÒGICA AL MARROC 1972, ORGANITZADA PEL MUSEU DE CIÈNCIES NATURALS DE BARCEONA.

Oleguer Escolà i Boada

Dia 16 d'agost de l'any 1972. Sortida de Barcelona.Trajecte via Madrid. Dormim a Somaén, província de Sòria.

Dia 17. Continuació del viatge. Dormim en un parador de carretera.

Dia 18. Arribada a Algesires. Comprem els bitllets per a la tornada. Español diu que és millor tornar amb vaixell directament d'Algesires a Barcelona.

Dia 19. Ens retrobem els dos grups. Pas de l'estret per Algesires-Ceuta, amb el transbordador. Arribem a Chefchaouen. Coincidim amb un grup d'espeleòlegs francesos de l'Spéléo Club de Blois (ja feia quatre anys que estaven explorant la kef Toghobeit).

Contactem amb uns guies perquè ens acompanyin fins a una petita cova, la kef Tarobeit, ja que volem capturar algun coleòpter cavernícola estafilínid del que va descriure en Jeannel l'any 1960, el Thyphlozyras camusi, que no el tenim al Museu

Dia 20. El guia ens acompanya fins a la cavitat, on justament hi ha els francesos. No entenem com poden portar quatre anys explorant aquesta cova tan petita.

Els francesos diuen que el primer pou té uns 100 m que han arribat als -430 m i que encara continua (en l'actualitat, sobrepassa els -700 m i uns 4.000 m de recorregut). Ara ens ho expliquem: els guies havien entès que volíem anar a la kef Toghobeit, quan en realitat on volíem anar és a la kef Tarobeit. Ens acompanyen a una altra cavitat, la kef Delma, un petit avenc, al terme d'Ansif. La cacera no és gens profitosa.

Després visitem la kef Tarobeit, però tampoc hi capturem res. Cap al tard, el guia m'acompanya a una altra petita cova, però seguim sense cap resultat positiu de captura. No surt res interessant.

Dia 21. Anem fins a Casablanca i a la casa d'en Vicenç Olivella (1931-2009) entomòleg amic de l'Español.

Dia 22. El 4L té problemes de frens i el portem al taller. Tardaran entre quatre i cinc dies en arreglar-ho. Sopem a casa de l'Olivella que, sabent el problema, ens deixa un Mercedes que no ha de menester.

Dia 23. Trajecte Casablanca-Aït Mehammed. Plantem les tendes al costat de la casa del Caïd.

Dia 24. Passem la jornada a la cova del Caïd.

Dia 25. El Carles, la Dolors i jo anem a l'avenc Subils-Godoy, nom que li van posar en l'expedició de l'ERE del 1966 ja que creien que no tenia cap. En realitat en tenia. S'anomena Iri Bouilamane.

Dia 26. Un grup va a l'avenc Aurat, mentre un segon grup va a la cova Agbalou Noilousse, però no hi podem entrar per estar la boca obturada per pedres i sediments del riu.

Dia 27. En Carles i jo anem a la cova Ifri Taguelmous, sense trobar res de bo.

Dia 28. Final d'estada a Aït Mehammed i fem el trajecte fins a Safi, a la costa atlàntica. Ens quedem en un càmping.

Dia 29. Anem a Cap Cantin, on hi ha la gran cova Ghar Gorane (4 km de recorregut) per intentar capturar alguns estafilínids troglobis: Domene (Spelaeomene) camusi Peyerimhoff 1949.

Aquesta vegada sí que tenim sort i en recollim alguns exemplars, a més d'alguna larva de la mateixa espècie (que va ser descrita l'any1977 per Eduard Vives). Tornem a Safi.

Dia 30: Volíem anar a la cova Ghar Karkar, però la gent ha tapat la boca amb pedres i terre. Impossible entrar-hi. Anem fins a Marrakech, a un càmping.

Dia 31. Donem un tom per la població d'Asni. Avui ha d'arribar en avió la Mari, una amiga del Carles. Anem a l'aeroport però no ve en el vol.

Dia 1 de setembre. Uns anem a fer prospecció entomològica per l'Oued Tensift, mentre que l'Isidre prefereix tombar pels carrers de Marrakech. Per fi arriba la Mari, que el Carles i la Dolors han anat a buscar a l'aeroport.

Dia 2. Jornada de turisme per Marrakech.

Dia 3. Viatgem fins a Casablanca. Recollim el cotxe 4L, que ens costa 4.850 pessetes al canvi i tornem el Mercedes a l'Olivella. Nit al càmping.

Dia 4. Anem fins a Rabat, on Español té interès a visitar *l'Institut Scientifique Chérifien,* un estament oficial marroquí, on havien treballat amics i companys de recerca, especialment en coleòpters. Anem fins Larache i passem la nit en un càmping.

Dia 5. Arribem a Ceuta i passem la nit en un hotel. El grup del Carles, Dolors i Mari, es queden uns dies més fent turisme.

Dia 6. Al matí surt el ferri Virgen de África i ens porta a Algesires. Havíem de prendre el vaixell cap a Barcelona, però pel mal temps no sortirà fins demà. Ens toca passar la nit en un hotel.

Dia 7. El vaixell surt cap a les 10 del matí i va directe a Barcelona.

Dia 8. Arribada a Barcelona a dos quarts de quatre de la tarda.

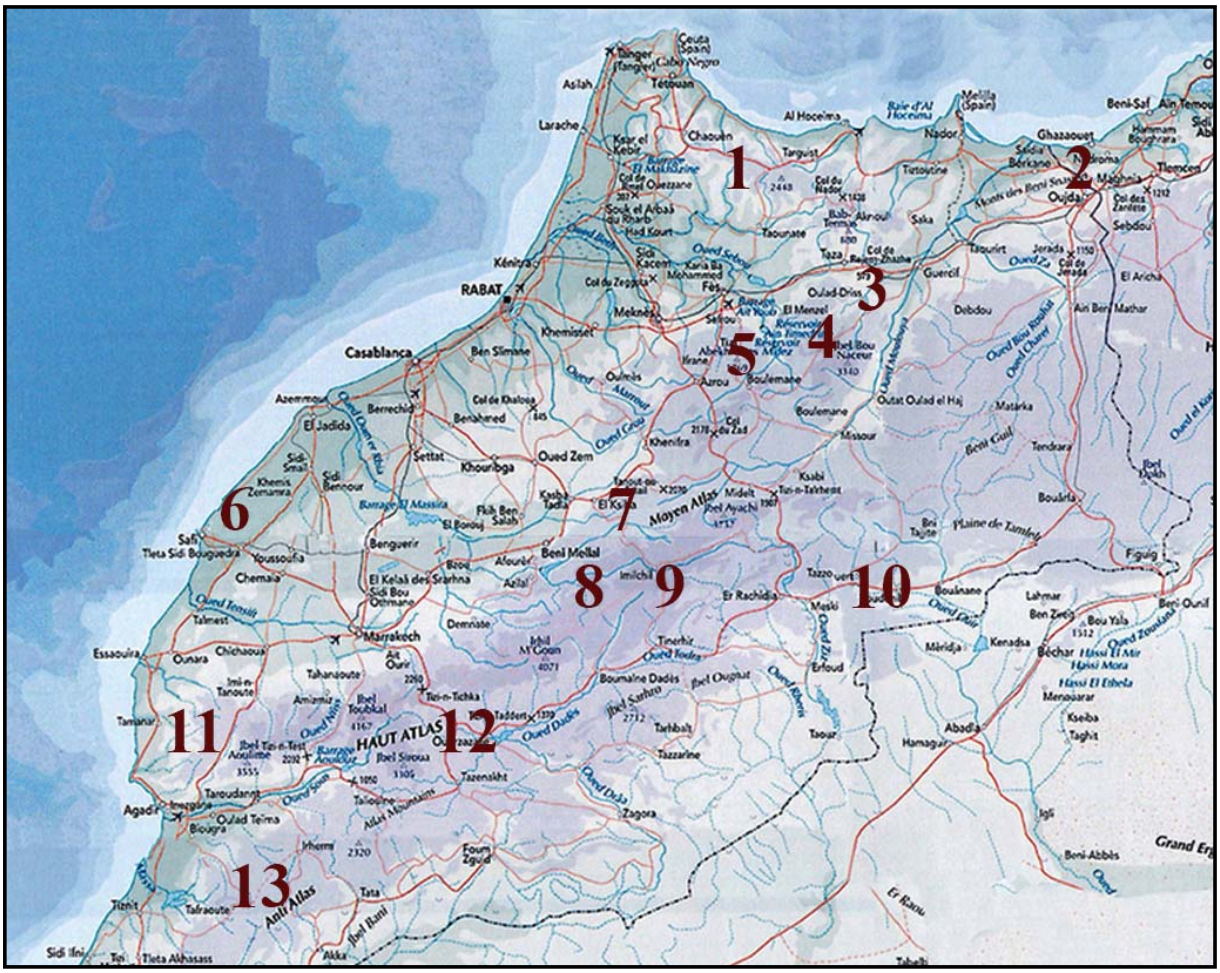

1 Tetuan – Chaouen - Bab Taza. 2 Oujda. 3 Taza. 4 Bou Iblane. 5 Azrou. 6 Safi. 7 Tagleft. 8 Aït Mehammed. 9 Imilchil. 10 Bou Denib. 11Agadir. 12 Taroudant. 13 Akhsas

SARAWAK
EXPLORACIONS GEOGRAFIA

FOTOGRAFIES DE L'EXPEDICiÓ BIOESPELEOLÒGICA AL MARROC 1972

Autor: isidre G. Urgellés

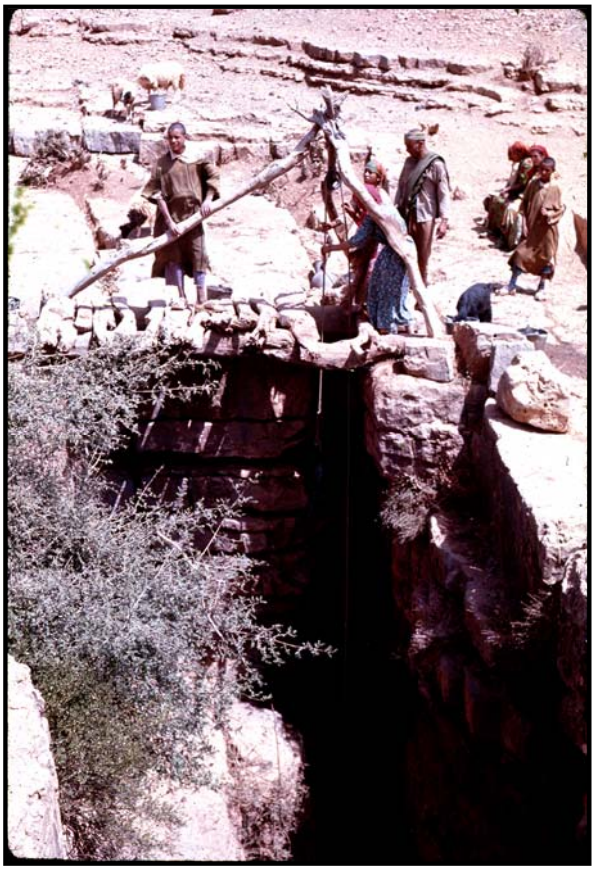

Subilsia senenti. Descobert en l'expedició 1966 a l'iri Bouilamane

Apteranillus ruei. Descrit per Español el 1969 de la cova Kef Aziza

DESCOBERTES DE NOVES ESPÈCIES DE FAUNA CAVERNÍCOLA DE COLEÒPTERS EN EXPEDICIONS ESPELEOLÒGIQUES CATALANES AL MARROC

Nota: l'any correspon a la descripció de l'espècie.

Subilsia senenti Español 1967
Apteranillus ruei Español 1969
Domene (Spelaeomene) aurouxi Español 1970
Domene(Spelaeomene) cantonsi Español 1972
Platyderus insignitus presahariensis Lagar 1978
Trechus (Irinea) aurouxi Mateu& Comas 2006
Domene (Spelaeomene) fadriquei Hernando 2007
Trechus fadriquei Mateu& Escolà 2008
Trechus espanyoli Mateu& Escolà 2008
Trechus sendrai Comas& Mateu 2008
Trechus djebalica Mateu 2008
Trechus iblanensis Mateu; Escolà 2008
Torneuma troglodytis Stüben 2009
Lobrathium comasi Hernando 2012
Laemostenus aurouxi Casale & Comas 2012
Domene pastori Hernando& Comas 2014

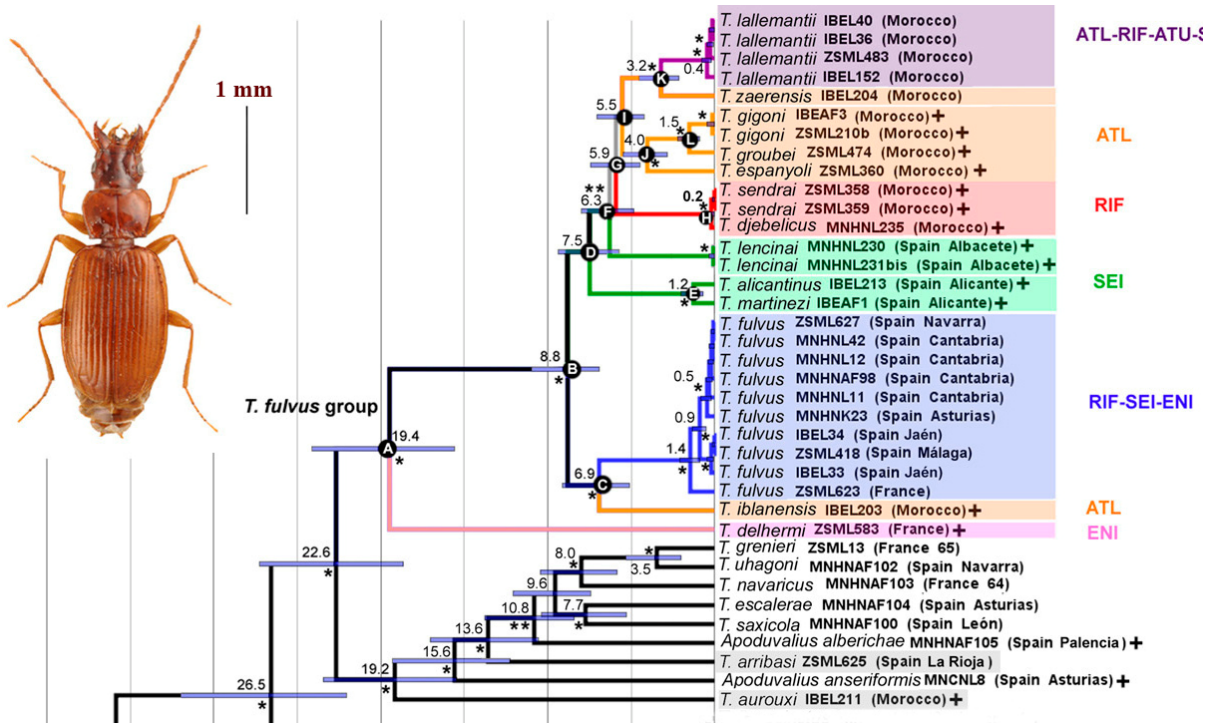

Estudi dels ADN de coleòpters cavernícoles. Les noves espècies del Marroc hi están incloses

CRONOLOGIA DE LES ACTIVITATS CATALANES AL MARROC

(Publicat per Lluís Auroux al blog de l'Associació Catalana de Bioespeleologia el 19 de juliol de 2018)

1966. 1ª expedició: Atlas 66. ERE del CEC. El CEC va organitzar una expedició multidisciplinària al Marroc amb motiu de la celebració dels 90 anys del CEC. Hi havien grups d'alta muntanya, escalada, arqueologia i espeleologia. La destinació espeleològica va ser la població d'Aït Mehammed, al Gran Atlas. Els desplaçaments els van fer amb autocar i la durada de l'expedició va ser de vint dies al mes de juliol. L'equip d'espeleòlegs estava format per cinc membres: Montserrat Ubach, Joan Senent, Esteve Petit, Carles Ribera i Enric Oltra.

1968. Segona expedició de l'ERE del CEC: Atlas 68. Arqueologia i Bioespeleologia, a uns llocs ben diferenciats dels de dos anys abans: Zones d'Agoudal i Bou Denib, durant el mes d'agost.-1968: Expedició Tarraco a l'Antiatlas marroquí.

1968. La delegació a Tarragona de la Federació Catalana de Muntanyisme, tanmateix que el CEC el 1966, va organitzar una expedició multidisciplinària al Marroc. Hi havien grups d'Alta muntanya, Escalada, Arqueologia i Espeleologia.

Hi van participar grups d'espeleologia de Tarragona i Reus, als que s'hi va afegir un grup de Barcelona: la SAS del CGB. Les activitats d'espeleologia van tenir lloc al Gran Atlas, a la població d'Aït Mehammed.

1968. MARRUECOS-68, GES del CMB a la zona de Taza.

1970. MARROC-70, SAS del CGB: Zones de Aït Mehammed, Bou Denib i Taza.

1970. GEB. Zones de Taza i Aït Mehammed.

1971. ATLAS-71, ERE del CEC. Zona d'Agadir.

1972. MARROC-72, Museu de Ciències Naturals de Barcelona i ERE del CEC. El Museu organitza una expedició per procurar aconseguir diverses espècies de fauna cavernícola de gran interès per a la seva col·lecció. Visitades les zones de Chefchaouen, Aït Mehammed i Cap Cantin

1973. ATLAS-73, ERE del CEC. Zona d'Agadir, cova de Win Timdouin, topografia parcial de la cavitat.

1977. ATLAS-77, Grup Mediterrania de Barcelona i SIRE-UEC. Espeleo-Arqueologia. Bou Denib

1980. MARROC-80, ERE del CEC i SECEM. Zona d'Agadir.

1984. ATLAS-84, ERE del CEC. Aït Mehammed.

1985. MARROC-85, ERE del CEC. Aït Mehammed.

1985. MARROC- 85, Espeleo Club de Gràcia: regions de Khenifra, Oumer Rbia, Mgoum i Taza.

2001-2017. Dinou expedicions organitzades per l'Associació Catalana de Bioespeleologia i la SIE del CE Àliga.

A partir de l'any 2001, en Floren Fadrique engega l'ambiciós Projecte de Bioespeleologia Atlas al Marroc, consistent en visitar, un cop a l'any, les zones calcàries (Marroc compta amb una superfície de cent mil km² de materials karstificables), per recollir i estudiar la fauna subterrània d'aquell país.

Aquestes dinou expedicions desenvolupades des de l'any 2001 fins el 2018 estan organitzades per l'Associació Catalana de Bioespeleologia i compten amb subvencions del Museu de Ciències Naturals de Barcelona.

SARAWAK

EXPLORACIONS GEOGRAFIA